

Nationaal Park
Drentsche Aa

OP

Nationaal Park Drentsche Aa
Neem de tijd het te ontdekken

STAP

2024•2025

*Van brongebieden
tot benedenloop*

HELP MEE
MET GIFT

Gebiedsfonds

DRENTSCHE AA

Het sparen waard

Drenthe

De Drentsche Aa is de best bewaarde laaglandbeek van West-Europa. In de jaren vijftig en zestig van de vorige eeuw zijn bijna alle beken in ons land rechtgetrokken. De Drentsche Aa is een gelukkige uitzondering: zij mocht grotendeels haar natuurlijke kronkels blijven volgen. En waar ze toen wel langs de liniaal werd gelegd, krijgt ze nu haar vroegere loop terug. Slingerend door een boerenlandschap, gevormd in duizenden jaren samenspel tussen mens en natuur. Een mozaïek van weiden, akkers, houtwallen, bos, heide en vennen. Met idyllische esdorpen in het groen. Een oeroud landschap dat rust en harmonie uitstraalt.

Van bron tot benedenloop

De beek is de levensader van het Drentsche Aa-gebied. Of misschien kun je beter zeggen: de bloedsomloop. Want de Drentsche Aa is niet één beek, maar een compleet beekstelsel, als een hoofdader met vertakkingen. Al die verschillende beektakken hebben een andere naam. Ze heten naar het dorp waar ze langs stromen: Amerdiep, Loonerdiep, Rolderdiep, Schipborgsche Diep enzovoort. Uiteindelijk komen ze samen in één hoofdstroom en waar die de provincie Groningen in stroomt, heet de beek eigenlijk pas echt Drentsche Aa.

De brongebieden van de Drentsche Aa liggen diep in Drenthe, ten zuiden en zuidoosten van Assen. Echte bronnen zijn er niet, en ze zijn er ook nooit geweest. De beekjes begonnen als een moerassige, venige laagte waaruit geleidelijk een stroompje voortkwam. Die moerassen zijn allang ontgonnen, maar in het jonge natuurgebied Holmers-Halkenbroek, ten oosten van Kamp Westerbork, is de oorspronkelijke situatie hersteld. Hier krijg je een beeld van hoe zo'n brongebied er uit kan hebben gezien.

Beleef de beek

Schoon water voor natuur en mens

Het water van de Drentsche Aa is relatief schoon. Haar stroomgebied is een gesloten geheel waar geen water van buitenaf in komt. Er liggen geen industrieën aan en er zijn geen lozingen van afvalwater. Het schone, stromende water zorgt voor een rijk dierenleven in de beek, van minuscule waterdiertjes tot vissen. Dat de weidebeekjuffer zich hier zo thuis voelt heeft alles te maken met de waterkwaliteit. En wist u dat er uit de Drentsche Aa drinkwater wordt gewonnen? Dat gebeurt door het Waterbedrijf Groningen bij De Punt, op de grens van Groningen en Drenthe. Bij de inwoners van de stad Groningen komt Drentsche Aa-water uit de kraan, al meer dan 140 jaar.

OPDRACHT VOOR KINDEREN

Langs de beek...
stroomafwaarts

Gooi een blaadje in de beek en kijk wat er gebeurt. Hoe snel stroomt het water?

Beek van dichtbij

Beleef de beek van dichtbij op de mooiste uitzichtpunten en trajecten:

- Fietspad Okkenveen tussen Tynaarlo en Midlaren (knooppunten 58 en 61)
- Belvédère Kymmelsberg bij Schipborg
- Loopbruggen over Oudemolensche Diep bij Oudemolen (wandelaroute vanaf NP-parkeerplaats Molensteeg)
- Osdijk bij Taarlo (richting fietsknooppunt 67)
- Wandeling Deurzerdiep vanaf bezoekerscentrum (in ontwikkeling) 'Huis van de Drentsche Aa' in Deurze
- Wandeling Acht van Amen vanuit Amen
- Bruggetje over en voorde door het Andersche Diep (Pieterpad)
- Fietspad Papenvoort-Gasselerveld (knooppunten 84 en 55)

Nationaal Park Drentsche Aa is veel meer dan de beek, hoe uniek die op zichzelf ook al is. Je vindt er ook nog eens het mooiste esdorpenlandschap van Drenthe en misschien wel van Nederland. Esdorpen komen overal op de zandgronden van Oost-Nederland voor, maar nergens is het landschap dat er van oudsher bij hoort zo goed bewaard gebleven als hier. Het is een gevarieerd landschap, met akkers, hooilanden, heide en bosjes. Latere veranderingen hebben daar alleen maar meer variatie aan toegevoegd: houtwallen, landgoederen, bossen. Zo is hier een kleinschalige afwisseling ontstaan die je nergens anders in Nederland aantreft.

Herken het esdorpenlandschap

Het esdorpenlandschap is het resultaat van eeuwen landbouw. Het bestaat uit vier basiselementen: het beekdal, de heide, de es en het dorp zelf. Ze hadden allemaal een functie in het boerenbedrijf van vroeger. Op de hooggelegen essen hadden de boeren hun akkers. Om die te kunnen bemesten hielden ze schapen. 's Nachts lieten de schapen hun mest achter in de potstal, overdag liepen ze in grote kuddes op de heide. De graslanden langs de beek voorzagen in het hooi dat nodig was om het vee de winter door te helpen.

Rond 1900 maakte de komst van kunstmest de schapen en daarmee ook de heide overbodig. Een groot deel van de heide veranderde in landbouwgrond of bos. Maar er zijn nog mooie heidevelden over. En voor de rest is de 'viereenheid' van het esdorpenlandschap bij de Drentsche Aa nog heel herkenbaar. De essen zijn de hoogste delen van het landschap. Ze zijn te herkennen als open ruimten met landbouwgrond, vaak rond of ovaal en bol van vorm en begrensd door houtwallen of bos.

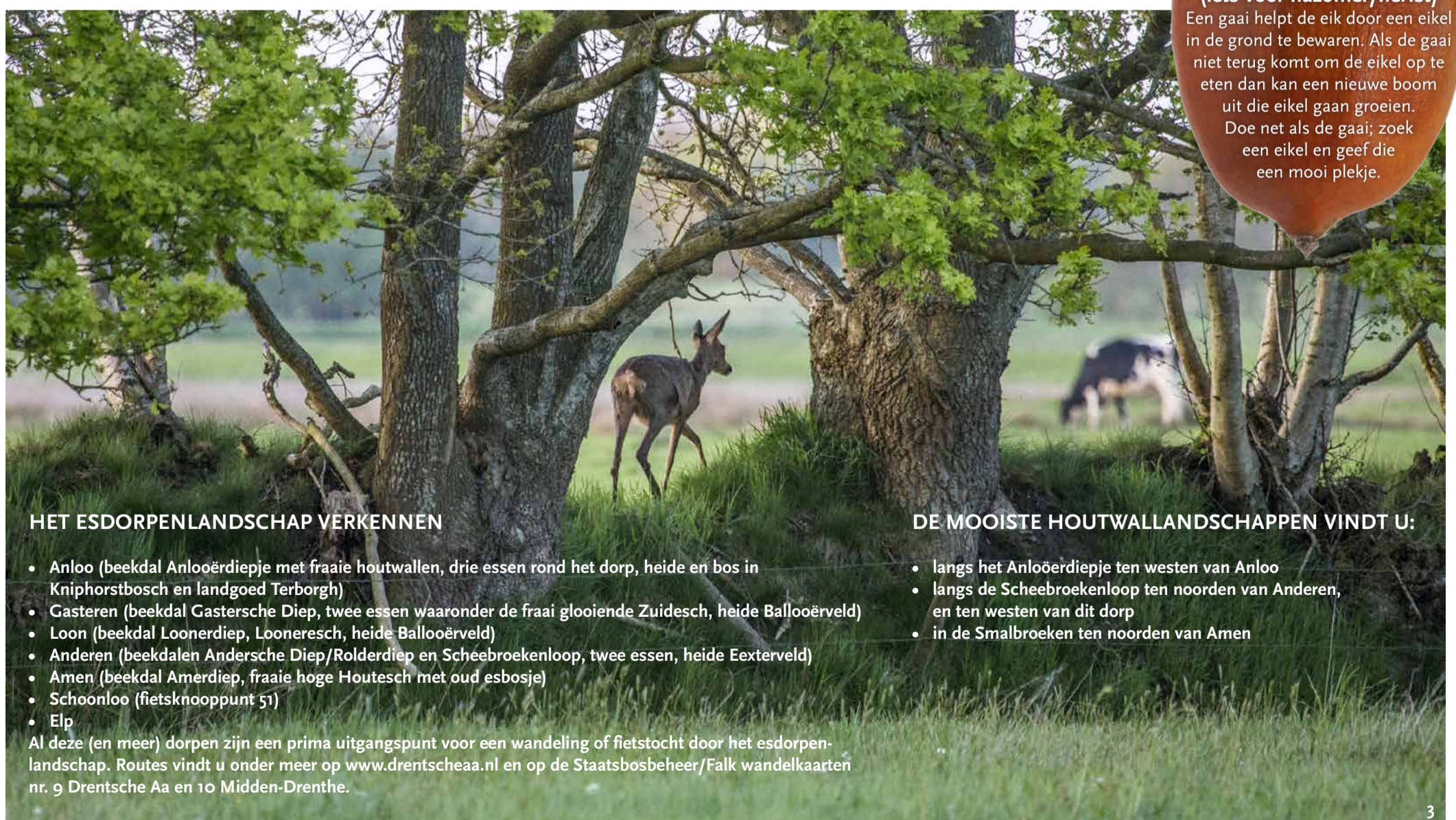
Tussen de coulissen

De houtwallen in de beekdalen dragen veel bij aan het schilderachtige karakter van het Drentsche Aa-landschap. Toch hebben ze niet vanaf het begin bij het esdorpenlandschap gehoord: de meeste zijn pas in de negentiende eeuw aangelegd om gemeenschappelijke gronden te verdelen in percelen van verschillende eigenaren. Ze vormen nu lommerrijke coulissen met vaak fors uitgegroeide eiken en mooie doorkijkjes. Ze dragen ook veel bij aan de biodiversiteit, als trekroutes voor vlinders en andere dieren, als broedgebied van vogels en als groeiplaats van bijzondere inheemse boomsoorten zoals de wilde appel.

OPDRACHT VOOR KINDEREN

Mooi plekje voor een eikel (iets voor nazomer/herfst)
Een gaai helpt de eik door een eikel in de grond te bewaren. Als de gaai niet terug komt om de eikel op te eten dan kan een nieuwe boom uit die eikel gaan groeien. Doe net als de gaai; zoek een eikel en geef die een mooi plekje.

HET ESDORPENLANDSCHAP VERKENNEN

- Anloo (beekdal Anlooërdiepje met fraaie houtwallen, drie essen rond het dorp, heide en bos in Kniphorstbosch en landgoed Terborgh)
- Gasteren (beekdal Gastersche Diep, twee essen waaronder de fraai glooiende Zuidesch, heide Ballooërveld)
- Loon (beekdal Loonerdiep, Looneresch, heide Ballooërveld)
- Anderen (beekdalen Andersche Diep/Rolderdiep en Scheebroekenloop, twee essen, heide Eexterveld)
- Amen (beekdal Amerdiep, fraaie hoge Houtesch met oud esbosje)
- Schoonloo (fietsknooppunt 51)
- Elp

Al deze (en meer) dorpen zijn een prima uitgangspunt voor een wandeling of fietstocht door het esdorpenlandschap. Routes vindt u onder meer op www.drentscheaa.nl en op de Staatsbosbeheer/Falk wandelkaarten nr. 9 Drentsche Aa en 10 Midden-Drenthe.

DE MOOISTE HOUTWALLANDSCHAPPEN VINDT U:

- langs het Anlooërdiepje ten westen van Anloo
- langs de Scheebroekenloop ten noorden van Anderen, en ten westen van dit dorp
- in de Smalbroeken ten noorden van Amen

Wist je dat ...

een groot deel van Nationaal Park Drentsche Aa de status van Natura 2000-gebied heeft? Natura 2000-gebieden zijn de mooiste en belangrijkste natuurgebieden van Europa. Het hele beekdal valt onder Natura 2000, plus de hoger gelegen natuurgebieden zoals Ballooërveld, Drouwenerzand, Eexterveld, Gasterse Duinen, Gasterse Holt, Kampsheide en Zeegserduinen.

Geniet van de natuur

Het Drentsche Aa-gebied is rijk aan natuur. Niet voor niets is iets meer dan de helft van de oppervlakte, zo'n 17.000 hectare, beschermd natuurgebied. En niet voor niets is het een Nationaal Park en Natura 2000-gebied. Het is voor nogal wat soorten planten en dieren een van de laatste bolwerken in ons land en daarmee een reservoir van biodiversiteit. Maar je hoeft geen kenner te zijn om van de natuur van de Drentsche Aa te genieten. In elk seizoen is hier veel te beleven.

Welke dieren, bloemen, paddenstoelen heb jij al gespot?

Weidebeekjuffer **SIGNALEMENT** Juffers zijn libellen die in zit hun vleugels inklappen. Het mannetje van de weidebeekjuffer heeft een blauw metaalglanzend lijf en vleugels met een donkere vlek. Het vrouwtje heeft een groen metaalglanzend lijf. **WAAR?** Fladderend boven de beek, of zittend op planten aan de oever (goed kijken!). **WANNEER?** Te zien van eind mei tot eind augustus.

Heideblauwtje **SIGNALEMENT** Klein vlindertje. Het mannetje heeft een helderblauwe bovenkant en een lichtblauwe onderkant; het vrouwtje is bruin. Beide hebben aan de onderkant van de vleugels langs de achterrand een oranje band met een rij zwarte vlekken. **WAAR?** Op heidevelden. Niet op veel plekken, maar daar dan soms met veel tegelijk. **WANNEER?** Van begin juni tot eind augustus, soms tot half oktober.

Roodborsttapuit **SIGNALEMENT** Kleine zangvogel met korte staart. Het mannetje heeft in de broedtijd een zwarte kop, witte hals, oranje borst en donkerbruine rug. Bij het vrouwtje is de kop bruin en de borst minder uitbundig oranje. **WAAR?** Op heiden, in moerassen en in boerenland met struiken of ruige bermen. Zit vaak op de uitkijk in het topje van een struik of een hoge plant. **WANNEER?** Bijna het hele jaar door, 's winters wat minder.

Vier soorten hei **SIGNALEMENT** In het Drentsche Aa-gebied komen verschillende soorten heide voor. De bekendste zijn struikhei en dophei, maar er groeit ook kraaihei en lavendelhei. Struikhei, de naam zegt het al, kan vrij hoog worden en struiken vormen. De bloemetjes zitten in een soort aar. Bij dophei zitten ze in een trosje aan de top. Kraaihei is een donkergroene, groenblijvende bodembedekker met zwarte bessen. Lavendelhei is een bescheiden plantje met roze, hangende kelkjes. **WAAR?** Op voedselarme grond. Struikhei is dé plant van droge hei, dophei die van natte. Kraaihei vind je op zandduinen, lavendelhei op plekken met veen, bijvoorbeeld in vennen. **WANNEER?** Dophei bloeit in juni. Struikhei kleurt de heidevelden paars in augustus.

Orchidee (brede orchis) **SIGNALEMENT** Typische orchidee; grasgroene, meestal gevlekte bladeren met de vorm van een speerpunt, en een volle bloeiaar met prachtige paarse bloemen. **WAAR?** Vochtige hooilanden langs de beek, op plekken met kwel (aan de oppervlakte komend grondwater). **WANNEER?** Eind mei, begin juni zien sommige stukken grasland in het beekdal paars van de bloemen van de brede orchis.

Dotterbloem **SIGNALEMENT** Lijkt op een fors uitgevallen boterbloem. Maakt grote, losse pollen met ronde, donkergroene bladeren en flinke dooiergele bloemen. **WAAR?** In natte hooilanden langs de beek waar kwelwater te vinden is: mineraalrijk grondwater dat uit de ondergrond naar boven komt. **WANNEER?** Bloeit in april.

Echte tonderzwam **SIGNALEMENT** Grote zwam waarvan de vorm doet denken aan een paardenhoef. Kan ook zo groot zijn of zelfs groter. De kleur kan nogal variëren, van bruin met wit tot helemaal zwart. Concentrische ringen geven hem een gestreept uiterlijk. **WAAR?** In het bos, op de stammen van verzwakte of dode – zowel staande als liggende – loofbomen, meestal beuk of berk. **WANNEER?** Het hele jaar; wordt meerdere jaren oud.

Bever **SIGNALEMENT** Bevers laten zich zelden zien, maar je kunt wel hun sporen vinden. In het Drentsche Aa-gebied zijn een paar van de burchten en dammen die ze bouwen vanaf een weg of pad te zien, maar ga er niet naar zoeken. Veel groter is de kans om hun knaagsporen te zien: bijna of helemaal doorgeknaagde stammen en takken. Je herkent ze aan de vorm, als van een potloodpunt. **WAAR?** Op verschillende plekken langs de beek. **WANNEER?** Het hele jaar door.

OPDRACHT VOOR KINDEREN

Fotograferen in de natuur

Zoek een klein detail in de natuur en maak er een foto van. Een foto van het landschap mag natuurlijk ook. Verwonder je, en tag je foto op onze Instagrampagina.

4

Natuurwijzer

De Natuurwijzer van Nationaal Park Drentsche Aa helpt u om de meest voorkomende planten, dieren en paddenstoelen in het gebied te herkennen. In de uitklapkaart staan meer dan 150 illustraties van vogels, insecten, planten, paddenstoelen en zoogdieren.

De verkooppunten vindt u op www.drentscheaa.nl/actueel/nationaal-park

OPAGENDA STAP

2024-2025

Algemene informatie

Deelname aan Nationaal Park Drentsche Aa excursies is gratis. Na afloop vragen we een vrijwillige bijdrage voor het Gebiedsfonds Drentsche Aa. Uw bijdrage komt ten goede aan het Drentsche Aa-gebied (voor een beeld hoe het geld wordt besteed zie www.gebiedsfondsrentscheaa.nl). Waterdichte schoenen en een verrekijker worden aanbevolen. Honden worden niet toegelaten tot de excursies. De meest complete en actuele informatie over het excursieprogramma vindt u op de website: www.drentscheaa.nl/actueel/activiteiten. Daar worden ook de startplekken van de excursies aangegeven. Indien het KNMI code geel, oranje of rood afgeeft, kan het zijn dat de excursie wordt afgelast. Dit geven we aan op de website. Kijk daarom voor vertrek nog even op de website van het Nationaal Park Drentsche Aa. Overige activiteiten in Drenthe kunt u vinden op: www.drenthe.nl

April

za 6	10.00	Het esdorp Bonnen
za 13	10.00	Voorjaarswandeling langs het schitterende Zeegserloopje en het Schipborgsche diep
za 20	10:00	Sporen in het Noordlaarderbos
zo 21	13.30	Fotografeer en meer: het fascinerende landschap van Appelbergen
zo 28	13:30	Lentekleuren langs het idyllische Amerdiep

Mei

do 9	06.00	Dauwtrappen langs de Drentsche Aa
za 11	10.00	Landschapsgeschiedenis van het Deurzerdiep
zo 12	10.00	Wandeling langs het Zeegserloopje en over de stuifduinen bij het Siepelveen
ma 20	10.00	Op fietse door het stroomdal van de Drentsche Aa
do 23	19.00	Paarse pracht in het beekdal
za 25	10.00	Op fietse van het Hunzedal over de Hondsrug en door het dal van de Drentsche Aa
zo 26	10.00	Het Evertsbos: vijftig tinten groen, spannend Pinetum en gratis vogelconcert

Juni

zo 2	10.00	Bloeiende hooilanden op de Heest
vr 7	19.00	Dorpsommetje Gieten
za 15	10.00	Veenpluis en vennetjes in Boswachterij Grolloo
wo 26	19.00	Fotografeer en meer: het schitterende beekdal van het Amerdiepje
zo 30	09.30	Fiets mee over de essen van Anderen, Eext en Rolde. In samenwerking met Agrarische Natuur Drenthe

Juli

za 6	10.00	Het bos van de toekomst
vr 12	14.00	Genieten van Nationaal Park Drentsche Aa per scootmobiel
za 13	14.00	De charme van de landgoederen van Eelde-Paterswolde
wo 17	19.00	Bossen rond het Lunsveen
do 18	13.00	Geef je oren de kost. En natuurlijk ook je neus. Er gaat een wereld voor je open

Augustus

do 8	18.30	Fotografeer en meer: Evertsbos bij avondlicht
zo 18	13.30	Wandelen door het stroomdal van het Oudemolensche Diep
za 24	09.30	Welke sporen hebben heel vroege bewoners van het Ballooërveld achtergelaten?

September

zo 1	10.00	Bos en heide in het Hart van Drenthe
zo 8	14.00	Op fietse door het Hart van Drenthe
zo 15	10.00	Kronkelende laantjes en sierlijke vijvers op Landgoed De Braak
vr 20		World Cleanup Day

Oktober

za 5	10.00	Struinen langs kronkelende bomen in de Strubben
zo 6	10.00	Paddenstoelenwandeling Hingsteveen
za 12	10.00	Herfstwandeling Landgoed Terborgh
zo 13	10.00	Gagels, siepels, stuifduinen en een slingerende beek
za 19	10.00	Gidsenestafette
za 26	10.00	Fotografeer en meer: Herfstkleuren op Kampsheide

November

za 2	10.00	Het esdorp Anloo en het esdorpenlandschap
zo 10	10.00	Boermarke van Loon, geschiedenis en veldnamen langs het Loonerdiep
za 16	10.00	Dwalen over het grote, stille Ballooërveld
zo 24	10.00	Veurste Veen, Aolstalbad: Veldnamen in de boermarke Gasteren

December

za 7	10.00	Wandeling langs het dal van het Schipsborgsche diep en door de sprookjesachtige Strubben
zo 8	10.00	Veldnamen rondom het Anlooërdiepje
zo 15	14.00	Dwalen op de overgang van zandrug en veen op Landgoed Vennebroek
vr 27	13.30	Uitbuiken langs het Scheebroekerloopje

Januari 2024

zo 12	10.00	Winterwandeling over het boeiende Groote Zand
-------	-------	---

Februari 2024

za 8	10.00	Natuur en geschiedenis van het Deurzerdiep
zo 16	13.30	Winter langs de Elperstroom

Maart 2024

za 8	13.30	Fotografeer en meer: spiegelingen in het Lunsveen
za 15	09.30	Appelbergen en de Glimmer Esch: van ijstijden, gesmolten heuvels, vroege bewoners en een verdwenen hunebed
za 22	13.30	Wereldwaterdag

Voor startlocaties zie website

Drentsche Aa-gidsen

Alle excursies van het Nationaal Park Drentsche Aa worden begeleid door Drentsche Aa-gidsen. Dit zijn ervaren en deskundige 'allround' gebiedsgidsen. Ze hebben allemaal een speciale opleiding gevolgd en weten veel over de specifieke aspecten die het Drentsche Aa-gebied zo uniek maken. Zij zorgen ervoor dat u de mooiste plekken te zien krijgt.

Zelf met een gids op pad?
Vraag naar de mogelijkheden:
drentscheaa@ivn.nl

Excursieprogramma
Drentsche Aa

Nationaal Park
Drentsche Aa

HOOGTEPUNTEN

1
Vogelkijkhut
Friescheveen

Het Nationaal Park Drentsche Aa heeft een aantal 'toegangspoorten': ideale plekken om de auto naar te zetten en per fiets of te voet het gebied in te trekken.

Toegangspoorten

TOEGANGSPOORT 'WEDBROEKEN'
bij Tynaarlo (Zuidlaarderweg 37): volg de bruine verwijsborden vanaf de A28 (afslag Tynaarlo/Vries of N34 (afslag Tynaarlo/Zuidlaren). Voorzien van informatiezuil, proefveld landbouwgewassen met bloemrijke rand, fietsknooppunt (nr. 85) en wandelroute

BEZOEKERCENTRUM 'HUIS VAN DE DRENTSCHE AA' (in ontwikkeling)
in Deurze (adres: Asserstraat 63, Rolde): volg de bruine verwijsborden vanuit Assen richting Rolde. Voorzien van een bistro, toiletten, een waterspeelplaats en het Familiepad Drentsche Aa (2 km, geschikt voor rolstoelgebruikers)

BUITENCENTRUM BOOMKROONPAD

HERINNERINGSCENTRUM - KAMP WESTERBORK

3
Belvedère
Kymmelsberg

4
Archeologisch reservaat
De Strubben/Kniphorstbosch

5
Beekdal Anloërdiepje met dorpsrand
(beschermd dorpsgezicht) Anloo

2
Siepelveen en
Zeegser Duinen

6
Ballooërveld

7
Kampsheide en Tumulibos

8
Rondwandeling
Acht van Amen

9
Aardkundig monument
Drouwenerzand

10
Buitencentrum
Boomkroonpad

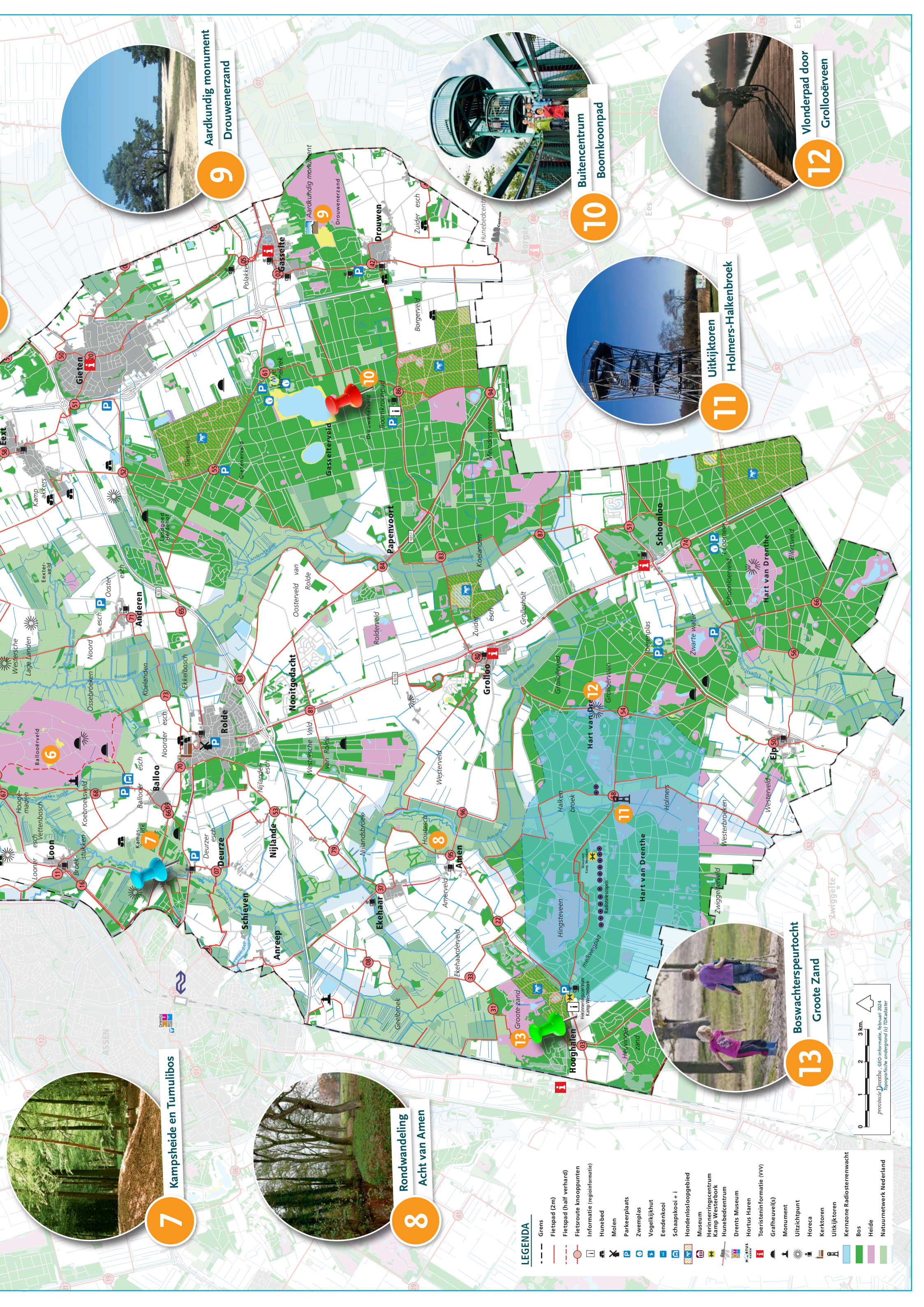
12
Vlonderpad door
Grolloërveen

11
Uitzijktoren
Holmers-Halkenbroek

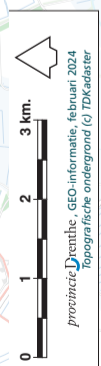

13
Boswachterspeurtocht
Grote Zand

LEGENDA

- Grens
- Fietspad (2m)
- Fietspad (half verhard)
- Fietroute knooppunten
- Informatie (regioinformatie)
- Hunebed
- Molen
- Parkeerplaats
- Zwemplas
- Vogelskijfhut
- Eendenkooi
- Schaapskoot + i
- Hondenlosloophoeve
- Museum
- Herinningscentrum
- Kamp Westerbork
- Hunebedcentrum
- Drents Museum
- Hortus Haren
- Toeristeninformatie (VVV)
- Grafheuvel(s)
- Monument
- Uitzichtpunt
- Horeca
- Kerktoren
- Uitzijktoren
- Kernzone Radiosterrenwacht
- Bos
- Heide
- Netwerknatuur Nederland

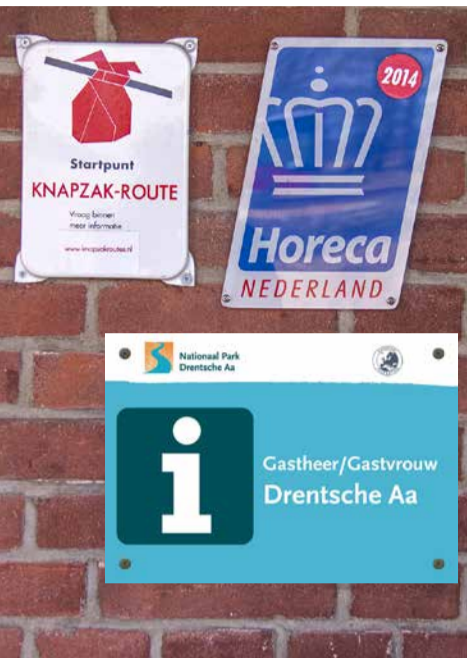

provincie Drenthe, GEO-informatie, februari 2024
Topografische ondergrond (c) TDKadaster

Drentsche Aa gastheren en gastvrouwen

Het bezoekerscentrum van het Nationaal Park, het 'Huis van de Drentsche Aa' in Deurze, is nog volop in ontwikkeling. Bezoekers kunnen ook informatie over Nationaal Park Drentsche Aa krijgen bij een groot aantal lokale ondernemers, zoals horecaondernemers, winkeliers en landbouwers, verspreid over het gebied. Deze Drentsche Aa gastheren en gastvrouwen hebben een intensieve cursus gastheerschap gevolgd en kunnen u veel vertellen over de achtergronden en wetenswaardigheden van het gebied. Ze zijn te herkennen aan het Drentsche Aa gevelbordje en de Nationaal Park vlag.

Zie voor de adressen: www.drentscheaa.nl/divers/gastvrije-ontvangst/

Amen

De Amer, café
Het Amerveld, boerderijcamping

Anderen

't Anderhoes, groepsaccommodatie
Bij Anderen, vakantiehuis
De Loeghoeve, B&B en groepsaccommodatie
Guesthouse Inn Anderen
Landgoed Tolhek, camping
Sloapen en Stoet, B&B

Anloo

Anlooase, B&B
Chalet op recreatiepark Kniphorstbos Anloo
Complementaire therapie en massage, wellness en coaching
De Koningsherberg
La Fornaccia, Italiaans restaurant
Mooi Uitzicht, vakantieboerderij

Annen

Annen, B&B
Annense Pracht, B&B
De Hooghe Acker Mensport
De Kudde van Anloo / Landwinkel
De Grazerij, landwinkel

Assen

Zorg & Natuur, zorgboerderij,
boerderijwinkel, grasgevoerd natuurvlees

Balloo

Hof van Balloo B&B, (open medio 2024,
zie website)
De Balloohoeve, zorgboerderij,
boerderijwinkel en theeschenkerij
Galerie Drentsche Aa
Schaapskooi Ballooërveld
Stal Dolfing Balloo

Drouwen

De Kwartjesberg, groepsverblijf

Eext

De Eexter Os, herberg
De Hondsrug, camping
Landgoed Heidehof /
natuurbegraafplaats Hillig Meer
Mooiplekkie.nl, groepsaccommodatie
Rijk der Kabouters
Rikus, landhuis/hotel/restaurant
De Violier, B&B

Ekehaar

De Roestplaats, theaterboerderij/B&B

Gasselte

De Berken, camping
De Lente van Drenthe, recreatiepark
Oosting, rijwielverhuur
Sparrenhof, landschapscamping
Villa Buxus, groepsaccommodatie
Jaap Vos, Rijwieltechniek
Woltershof, bosrit paard en wagen

Gasteren

Brinkzicht, pannenkoekenboerderij
Gasteren, B&B
Inn Chestre, B&B
Meander Gasteren, B&B
Stee en Stoede, B&B

Glimmen

Appelbergen, pannenkoekhuis/paviljoen
Voedselbos te Glimmen

Grolloo

De Berenkuil, camping
Gerrie, café-restaurant
De Jobinghoeve, boerderijcamping

Haren

Hortus Haren
Reinhart Orchideeën, kwekerij
Sassenhein, paviljoen

Loon

The4Seasons, B&B

Marwijksoord

De Marwijkshof, fruitbedrijf en landwinkel

Nooitgedacht

Hof van Saksen, vakantiepark
Intuitive trails
De Kruidenwei, biologische geitenhouderij,
kaasmakerij en boerderijwinkel
Resultaatgericht wandelcoach

Noordlaren

Natuurvriendenhuis De Hondsrug

Rolde

Bistro Aa / Huis van de Drentsche Aa
Hofsteenge, grand café

Schipborg

De Borg Recreatie, B&B
De Drentsche Aa, café-restaurant
Schaapskudde Het Stroomdal
Schipborg, B&B
De Vledders, camping

Schoonloo

Boerhaarsveld, bungalowpark
De Eurostee, B&B
Hegeman, eetcafé
De Sloapstee, B&B
De Warme Bossen, camping/
groepsaccommodatie

Taarlo

Appelo's Farm, camping

Tynaarlo

Recreatiepark Veenmeer/Akenveen
Agri Plaza makelaars, agrarisch makelaar
't Groene Veld, minicamping
Landgoed Adderhorst
Perron 3, restaurant & jeu de boules

Zeegse

Aa Casia, B&B/vakantiehuisje
De Clinge, B&B
De Groene Valk, camping
I-Opener Inzicht & Perspectief
Scheibershof, appartementenverhuur
Het Witte Huis, grand café
De Zeegser Duinen, Fletcher hotel-restaurant
De Zeegster Hoeve, B&B, vergaderlocatie en
boerderijwinkel

Zuidlaren

Het Groene Hart, B&B
Hoeve de Vredenhof, hotel/B&B

Wandel en fiets erop los

Voor wandelaars en fietsers zijn de mogelijkheden in Nationaal Park Drentsche Aa eindeloos. Van korte rondjes tot lange afstandroutes, er is voor elk wat wils. Er zijn veel rondwandelingen te maken die helemaal of bijna helemaal over wandelpaden en onverharde wegen voeren; asfalt of beton hoeft u nauwelijks tegen te komen. Fietsroutes voeren over door bomen omzoomde klinkerwegen en over fietspaden door het prachtige landschap. Op veel plaatsen kunt u uitrusten bij dorpscafés of op bankjes buiten in het veld. Met de netwerken van fietsknooppunten en wandelknooppunten kunt u uw eigen route samenstellen. Maar er zijn ook veel beschreven en/of gemarkeerde routes beschikbaar.

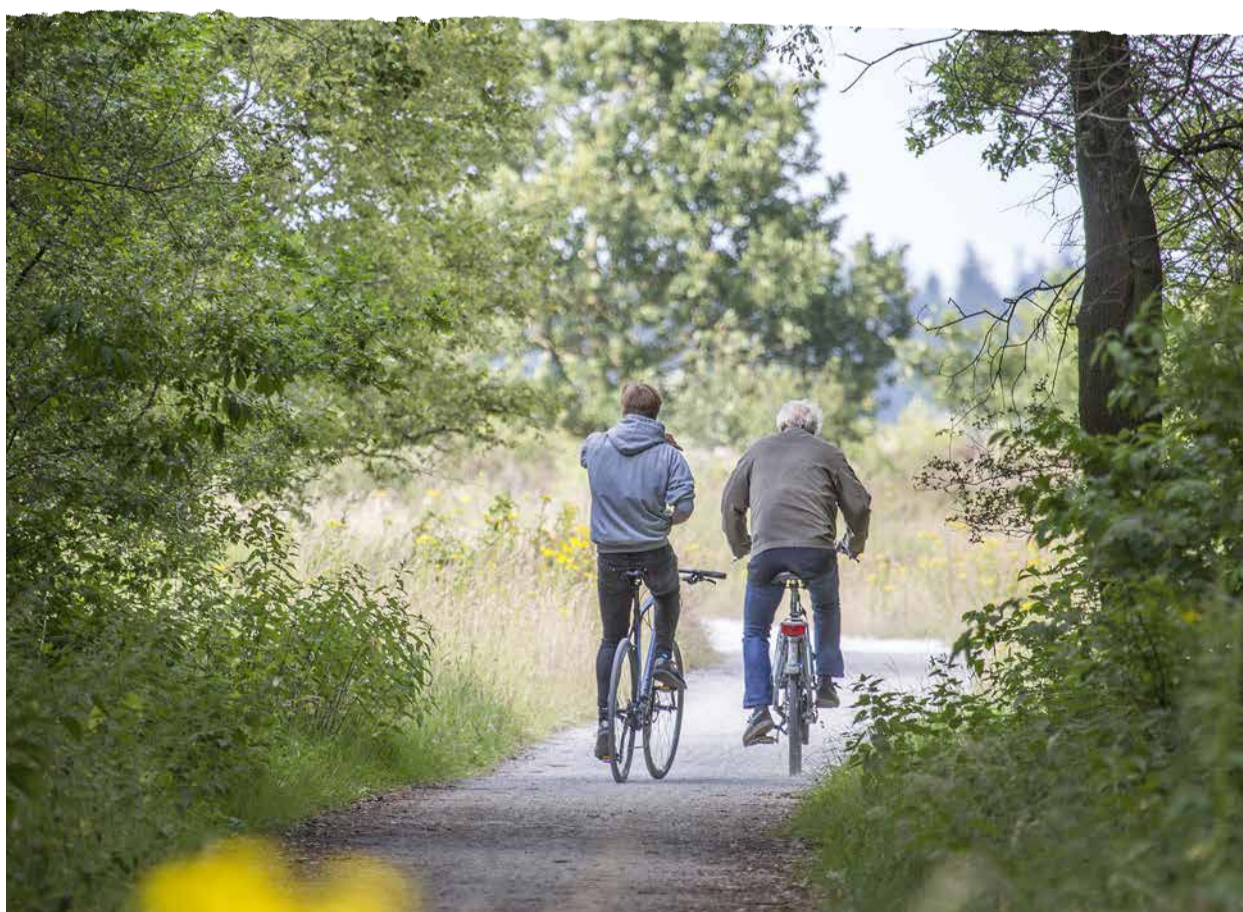
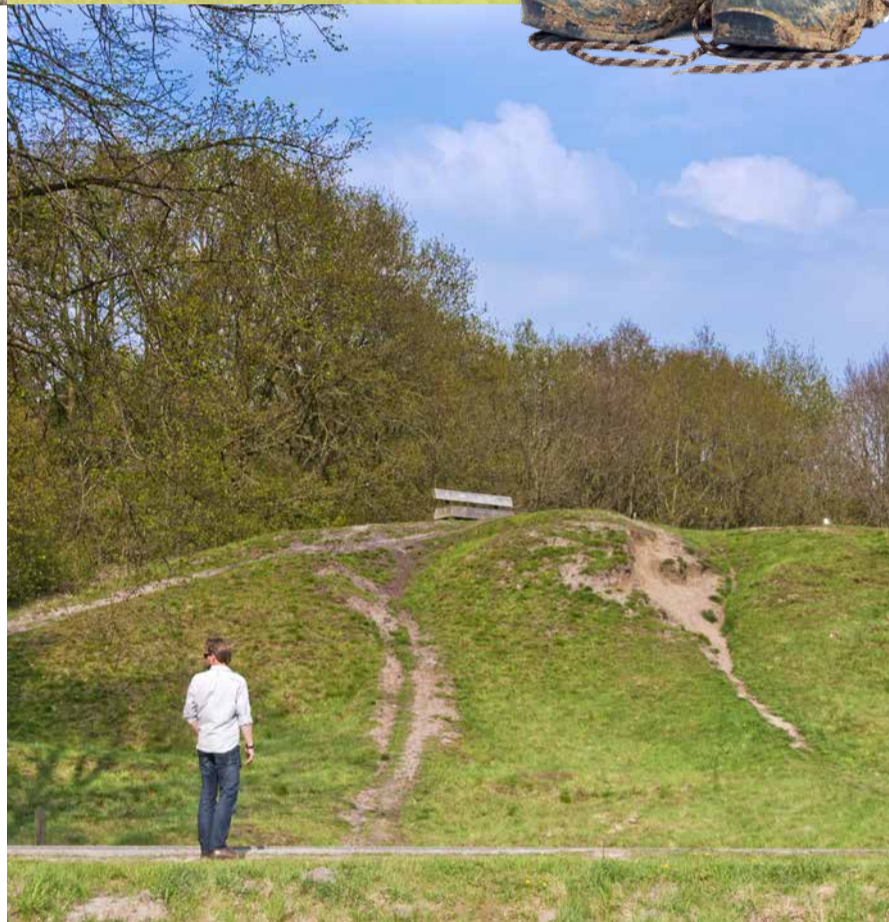

Knooppunten

Of u nu gaat wandelen of fietsen, in beide gevallen kunt u zelf uw route bepalen via het knooppuntenstelsel. U volgt gewoon de bordjes van het ene genummerde knooppunt naar het andere en kunt de route zo lang of kort maken als u zelf wilt. De routes zijn beide richtingen op bewegwijzerd. Op elk **fiets**knooppunt staat een informatiepaneel met een overzichtkaart. De fietsknooppunten staan op de kaart in het midden van deze krant. Er zijn ook diverse websites waarop u een online routeplanner kunt vinden, bijvoorbeeld www.fietsknoop.nl/planner, www.nederlandfietsland.nl/fietsrouteplanner of www.anwb.nl/fietsroutes/fietsknooppuntenplanner. Sinds kort is ook het netwerk van **wandel**knooppunten in het Nationaal Park compleet; op 4 april 2024 wordt het laatste deel officieel in gebruik genomen. Bij sommige knooppunten vindt u een informatiepaneel, maar er staat altijd een knooppuntpaal met een kaartje van de directe omgeving met daarop de bijbehorende knooppuntnummers. Witte bordjes met bruine pijlen brengen u eenvoudig naar het volgende knooppunt. U kunt een route online plannen via www.wandelnet.nl, www.wandelknoop.nl of www.anwb.nl/wandelen/wandelroutes/knooppuntroutes.

Fiets- en wandelroutes en -kaarten

Wandelaars die liever een uitgezette route volgen, kunnen kiezen uit tientallen routes. De meest uitgebreide verzameling vindt u op de website van het Nationaal Park: www.drentscheaa.nl. Naast eigen Nationaal Park-routes zijn hier onder andere ook de routes van Staatsbosbeheer en die van Het Drentse Landschap te vinden. Veel routes zijn ook beschikbaar via <https://eindjeomindrenthe.nl>. Onlangs is een nieuwe, herziene editie van de langeafstandswandeling De Loop van de Drentsche Aa verschenen. De route heeft de vorm van een rondwandeling met de stations van Assen en Groningen als startpunten. In totaal is de route ruim 170 kilometer lang. Hij is verdeeld in negen etappes van gemiddeld 19 kilometer, maar u kunt ze zo kort en lang maken als u zelf wilt. De gids is onder andere te bestellen bij Het Drentse Landschap: www.drentslandschap.nl. Ook voor fietsroutes is de Nationaal Park-website www.drentscheaa.nl een goede bron. Er zijn ook fietsroutes te vinden via www.drenthe.nl. Gaat u liever met een papieren kaart op stap, dan zijn er de Staatsbosbeheer/Falkplankarten Drentsche Aa (nummer 9) en Midden-Drenthe (10).

Respecteer de natuur: honden aan de lijn

Wandelen in de natuur mag op de gemarkeerde routes en wandelpaden. Doe dit wel met respect voor de natuur, zodat u de dieren en planten niet stoort. Voor Nationaal Park Drentsche Aa geldt: honden aan de lijn, uitgezonderd de bebouwde kom en de hondenloosloopgebieden. Die vindt u op de kaart in het midden van deze krant.

Beleef HET BOS

De bossen in het Drentsche Aa-gebied zijn heel divers: van uitgestrekte aangelegde bossen met veel naaldbomen tot kleine maar eeuwenoude eikenbosjes. Verspreid door de grotere bossen liggen heidevelden en vennen, oases voor bijzondere planten en dieren zoals veenpluis, heidekartelblad, adder en heikikker. Een netwerk van paden en routes maakt dat je vrijwel overal in het bos naar hartenlust kunt wandelen, fietsen en paardrijden.

**Buitencentrum
Boomkroonpad:
startpunt voor bosverkenning**

Het Boomkroonpad en het bijbehorende buitencentrum van Staatsbosbeheer zijn hét startpunt voor een bosverkenning. Hier beginnen diverse gemarkeerde wandelroutes en excursies en er zijn allerlei activiteiten speciaal voor kinderen. Het Boomkroonpad zelf is natuurlijk een niet te missen attractie voor jong en oud: wandelen tussen de boomtoppen.

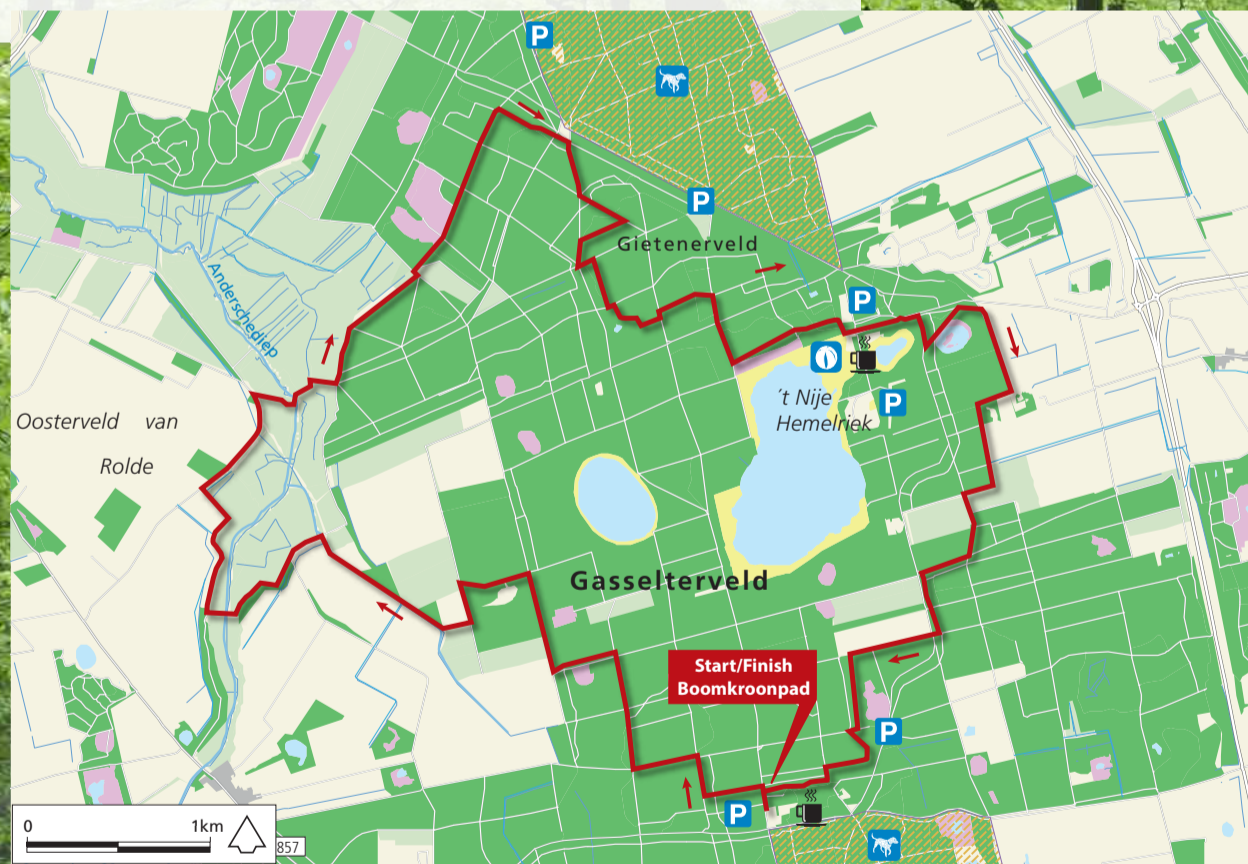
Adres
Steenhopenweg 4, 9533 PN Drouwen.
Meer informatie
telefoon 0592-377305 of
www.staatsbosbeheer.nl/boomkroonpad

Wandelroutes in het bos

De grootste bossen zijn te vinden in het zuiden van het Nationaal Park. Hier liggen de voormalige 'staatsboswachterijen' Hooghalen, Grolloo en Schoonloo die nu samen het 'Hart van Drenthe' vormen, en de boswachterij Gieten-Borger. Ze zijn stuk voor stuk in de eerste helft van de twintigste eeuw aangelegd, oorspronkelijk met als doel om er hout te kunnen oogsten. In Gieten-Borger is dat nog steeds een van de doelstellingen, naast recreatie en natuur. In het Hart van Drenthe mag de natuur grotendeels haar gang gaan. Wandelen is de perfecte manier om deze uitgestrekte bossen te beleven. En daarvoor zijn volop mogelijkheden. Wie avontuurlijk ingesteld is, zoekt zijn of haar eigen route: paden genoeg. Maar Staatsbosbeheer heeft ook diverse gemarkeerde paaltjesroutes uitgezet. In het Hart van Drenthe liggen er vijf, in Gieten-Borger zes. Ze variëren in lengte van 3 tot 9 kilometer; alleen het Boswachterspad is langer. Andere boswandelroutes vindt u noordelijker in Terborgh (Evertsbos, 5 kilometer) en Strubben-Kniphorstbosch (9 kilometer). U vindt de routes op www.staatsbosbeheer.nl; het makkelijkst is om onder de menuknop 'Uit in de natuur' te kiezen voor 'Routes' > 'Bekijk al onze routes' > 'Bekijk de kaart'.

Boswachterspad Beek en Bos

Deze route door het bos van Gieten-Borger is als een wandeling door een oud schilderij. Wandel tussen de oude dennen, over stuifduinen en keienwegen en ontdek de diverse spechtensoorten in het bos. Geniet van het uitzicht bij het ven Oude Hemelriek en bij het meanderende Andersche Diep, waar u uitkijkt op houtwallen met eiken van meer dan 150 jaar oud. In het voorjaar staan de kruiden in bloei en kunt u reeën tegenkomen. In de herfst struint u door een dik pak bladeren en vindt u volop paddenstoelen. De route is 17 kilometer lang en gemarkeerd met oranje paaltjes. Het startpunt is Buitencentrum Boomkroonpad, midden in het bos. Hier vindt u Paviljoen de Woudstee voor een kop koffie en wat te eten. Onderweg kunt u voor een horecapauze terecht bij restaurant 't Nije Hemelriek, bij de gelijknamige recreatieplas.

Treed in de voetsporen van de middeleeuwse handelsreiziger uit Münster, die na een tussenstop in Coevorden naar de stad Groningen trok. Of beter gezegd, volg zijn wielsporen. Want een koets getrokken door paarden was destijds het gangbare vervoermiddel voor lange afstanden.

Volg de oude karrensporen

Als je goed kijkt, kun je die 'karrensporen' op verschillende plekken in het Drentsche Aa-gebied nog zien. Op het Ballooërveld bijvoorbeeld, de Gasterse Duinen, in De Strubben-Kniphorstbosch, de Vijftig Bunder en het Noordlaarderbos. Ze lopen allemaal zuidoost-noordwest, over de Hondsrug of een van de parallel daaraan lopende zandruggen, ontstaan in de laatste twee ijstijden. Het waren de enige begaanbare routes door Drenthe, zonder waterlopen of moerassen die de weg versperden.

Vaak vormen de karrensporen 'bundels' tot wel driehonderd meter breed. Door het intensieve gebruik en de zandige bodem raakten de sporen zo diep ingesleten dat paarden en wagens regelmatig vast kwamen te zitten. De wagens maakten daarom steeds een nieuw spoor ernaast.

Volg je die middeleeuwse sporen, dan beland je vanzelf in de prehistorie. Nergens vind je zoveel hunebedden en duizenden jaren oude grafheuvels als hier. En het is niet moeilijk je voor te stellen hoe die voor de middeleeuwse reiziger als bakens op de eindeloze lege heidevlaktes dienden. De samenhang tussen de middeleeuwse karrensporen en de prehistorische monumenten is vooral goed te zien op het Ballooërveld en in De Strubben-Kniphorstbosch, dat in zijn geheel een archeologisch monument vormt – uniek in Nederland!

Tekens uit de oertijd

Nergens anders in Nederland is nog zoveel van de prehistorie te zien als bij de Drentsche Aa. Van de 53 hunebedden in ons land liggen er liefst twintig in het Drentsche Aa-gebied; hun locaties vindt u op de kaart op de middenpagina's. Prehistorische grafheuvels telt het gebied meer dan tweehonderd.

Meer weten over hunebedden: Hunebedcentrum Borger

Wilt u meer weten over de Drentse hunebedden, bezoek dan het Hunebedcentrum in Borger. Hier krijgt u een beeld van het dagelijkse leven in de prehistorie. Wie waren de mensen die deze imposante grafmonumenten bouwden, hoe deden ze dat en waarom? Het grootste hunebed staat pal naast het centrum.

Adres: Bronnegerstraat 12, 9531 TG Borger, tel. 0599 - 23 63 74, www.hunebedcentrum.nl. Open: maandag t/m vrijdag 10.00-17.00 uur, zaterdag, zondag en feestdagen 11.00-17.00 uur. Gesloten 25 en 31 december en 1 januari.

Sporen van de oorlog

Naast sporen uit het verre verleden vind je in het Drentsche Aa-gebied ook sporen van de Tweede Wereldoorlog. Het bekendst en het meest indrukwekkend is het voormalige kamp Westerbork, van waaruit de treinen vertrokken naar de vernietigingskampen in het oosten.

Elders in het gebied zijn nog meer sporen van de oorlog te ontdekken. Zoals het Onderduikershol in het bos van het voormalige landgoed Terborgh ten zuiden van Anloo.

Of de resterende delen van tankgrachten gegraven op bevel van de Duitsers, kaarsrechte diepe banen door het Ballooërveld en door natuurgebied De Vijftig Bunder bij Midlaren. De tankgrachten maakten deel uit van de Atlantikwall.

OPDRACHT VOOR KINDEREN

Hunebedje bouwen

Hunebedbouwers maakten vroeger grafkelders van grote zwerfkeien. Bekijk een van de hunebedden in Nationaal Park Drentsche Aa. Kijk goed hoe de stenen zijn gestapeld. Zoek zelf een zak vol stenen. Stapel van deze stenen je eigen kleine hunebed.

proef! de Drentsche Aa

Drentsche Aa streekproducten en verkooppunten

- **Boerderijwinkel 'De Moalderij'** in Anloo: Annerweg 35, 9467 PB, www.abz-anloo.nl
- **De Kudde van Anloo en landwinkel 'De Grazerij'**: vlees van Schotse Hooglanders uit lokale natuurgebieden. Annerstreek 17, 9468 AK, www.kuddevanloo.nl
- **Zorgboerderij, camping, theeschenkerij en winkel 'De Balloohoeve'**, Balloo 52, 9458 TC Balloo, www.deballoohoeve.nl
- **Landwinkel en fruitbedrijf de Marwijkshof**: Marwijksoord 21a, 9448 XA, www.demarwijkshof.nl
- **Biologische geitenhouderij en kaasmakerij 'De Kruidenwei'** in Nooitgedacht: Veldweg 8, 9449 PW, www.dekruidenwei.nl
- **De Zeegsterhoeve in Zeegse**: vleesveehouderij, bed & breakfast en boerderijwinkel: Hoofdweg 62, 9483 PD, <http://dezeegsterhoeve.com>

Bij een aantal bakkers is het **Dubbel Drents streekbrood te koop, gebakken van graan geteeld in het Drentsche Aa-gebied.**

Nuttige adressen

Secretariaat Nationaal Park Drentsche Aa
Kees Folkertsma, Elaine Sapulete
Provinciehuis Drenthe,
Westerbrink 1, Assen
Postbus 122, 9400 AC Assen
T 0592 - 36 55 55
E drentscheaa@drenthe.nl
I www.drentscheaa.nl

IVN Drenthe
André Brasse, Timanca Manak
coördinator resp. medewerker
Communicatie & Educatie
Nationaal Park Drentsche Aa
Postbus 125, 9400 AC Assen
Bezoekadres: Huis van de Drentsche Aa,
Asserstraat 63, 9451 TA Rolde
T 0592 - 37 17 40
E drentscheaa@ivn.nl
I www.ivn.nl

Staatsbosbeheer Drentsche Aa
Molensteeg 2
9484 TE Oudemolen
T 0592 - 23 13 07
I www.staatsbosbeheer.nl

Staatsbosbeheer Hart van Drenthe
leberen 1
9442 TJ Elp
T 0592 - 29 21 90

Staatsbosbeheer Hondsrug
Rolderstraat 11
9531 TC Borger
T 0592 - 24 27 28

Stichting Het Drentse Landschap
Postbus 83
9400 AB Assen
T 0592 - 31 35 52
I www.drentslandschap.nl

www.drentscheaa.nl

Het meest complete en actuele overzicht van alle activiteiten in het Drentsche Aa-gebied is te vinden op de website www.drentscheaa.nl. Deze site biedt ook veel achtergrondinformatie over het gebied: de natuur, de geschiedenis, het beheer en meer.

 www.facebook.com/drentscheaa

 www.instagram.com/nationaal_park_drentscheaa

Nederland heeft eenentwintig Nationale Parken. In de parken zijn alle bijzonderheden van de Nederlandse natuur terug te vinden: duinen, bossen, heide, laagveen, getijdennatuur, beekdalen, vennen en nog veel meer. Gezamenlijk beslaan de parken zo'n 120.000 hectare, dat is bijna 3% van Nederland.

zo 26 mei	Dag van het Nationaal Park	Zie website	www.drentscheaa.nl
5 t/m 7 jul	FestiValderAa Drie dagen theater en muziek in de Drentsche natuur	Borgweg, Schipborg	http://festivalderaa.nl
za 17 aug	Etstoel Anloo Middeleeuws spektakel rond historische rechtszitting	Magnuskerk, Anloo	www.etstoel.nl
zo 15 sep	Pedaal Vocaal Koorconcerten op diverse locaties, verbonden via fietsroute (auto kan ook)	diverse startpunten	www.pedaalvocaal.nl
zo 15 sep	Buitenfestival Staatsbosbeheer Tal van activiteiten voor jong en oud	Buitencentrum Boomkroonpad	www.staatsbosbeheer.nl/boomkroonpad

De Hondsrug UNESCO Global Geopark

De Hondsrug UNESCO Global Geopark vertelt het verhaal van deze geologisch unieke, door de ijstijden gevormde heuvelrug. Dat gebeurt vooral via 'expeditie' met verschillende thema's. Drie van de expeditiepoorten liggen in of dicht bij het Drentsche Aa-gebied: Waterpark De Bloemert in Midlaren (water), Buitencentrum Boomkroonpad (bos) en Hunebedcentrum Borger (ijstijden, prehistorie). Het Drentsche Aa-gebied maakt deel uit van het Geopark de Hondsrug. Nationaal Park Drentsche Aa is partner van het Geopark.

Zie voor alle activiteiten en overige informatie: www.geoparkdehondsrug.nl

EVENTEMENTEN

Drentsche Aa HET SPAREN WAARD

Help mee met gift

Heeft het Drentsche Aa-gebied ook uw hart gestolen? U kunt meehelpen het gebied te zo mooi te houden door een gift te doen aan het Gebiedsfonds Drentsche Aa. Elke bijdrage, groot of klein, wordt gebruikt voor het onderhoud en waar nodig herstel van dit prachtige landschap. U kunt uw bijdrage overmaken naar bankrekeningnummer NL73 RABO 0129.0784.84 op naam van Stichting Gebiedsfonds Drentsche Aa.

Meer weten? Kijk op www.gebedsfondsrentscheaa.nl.

Gebiedsfonds
DRENTSCHE AA

Colofon

Teksten en eindredactie: Henk van den Brink
Redactie: André Brasse, Henk van den Brink, Timanca Manak
Fotografie: NP Drentsche Aa tenzij anders vermeld
Cartografie: Sectie GIS/CAD provincie Drenthe
Grafische verzorging: Docucentrum provincie Drenthe
Druk: Scholma, Bedum
Oplage: 38.000
© Secretariaat Nationaal Park Drentsche Aa 2024

